

Sprawozdanie ze spotkania uzgodnieniowego dotyczącego projektów rozporządzeń do ustawy o ochronie zwierząt

21 kwietnia 2015r. w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego odbyło się spotkanie uzgodnieniowe dotyczące pięciu projektów Rozporządzeń do ustawy o ochronie zwierząt:

- 1) w sprawie wykazu zwierząt z rzędu naczelných niestanowiących potomstwa zwierząt z rzędu naczelných hodowanych w niewoli;
- 2) w sprawie szczegółowego zakresu informacji dotyczących zwierząt wykorzystywanych w procedurach oraz trybu ich przekazywania;
- 3) w sprawie trybu wyłaniania ekspertów biorących udział w przeprowadzaniu kontroli użytkownika w zakresie doświadczeń na zwierzętach oraz wysokości ich wynagrodzenia;
- 4) w sprawie szkoleń, praktyk i staży dla osób sprawujących opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku, odpowiedzialnych za planowanie procedur i doświadczeń oraz za ich przeprowadzenie, wykonujących procedury, uczestniczących w wykonywaniu procedur, uśmiercających zwierzęta wykorzystywane w procedurach oraz odpowiedzialnych za nadzór nad osobami sprawującymi opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku i ich dobrostanem;
- 5) w sprawie Krajowej Komisji Etycznej do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach oraz lokalnych komisji etycznych do spraw doświadczeń na zwierzętach

Spotkanie trwało ponad cztery godziny. MNISW reprezentował podsekretarz stanu prof. dr hab. Włodzimierz Duch. Na części spotkania była obecna również posłanka Dorota Niedziela.

Spotkanie i poruszane na nim problemy wywoływały wśród uczestników wiele emocji oraz pytań i zarzutów pod adresem Ministerstwa, które nie było w stanie merytorycznie ustosunkować się do większości poruszanych zagadnień.

W czasie spotkania poświęcono wiele uwagi na kwestię braku zasad, według których będzie ustalona lista ekspertów biorących udział w kontroli jednostki razem z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, oraz jakie będą kompetencje tych ekspertów.

Strona Ministerialna odpowiedziała, że do udziału eksperta w kontroli stosuje się odpowiednie przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Sposób ustalenia listy ekspertów zostanie zawarty w ogłoszeniu ministra właściwego do spraw nauki dotyczącym naboru kandydatów na ekspertów, które będzie oparte o art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Kandydat na eksperta zostanie wpisany na listę ekspertów na podstawie jego zgłoszenia, po spełnieniu wymagań zawartych w art. 55 ust. 4 ww. ustawy. Sposób wyłaniania eksperta nie jest określony delegacją ustawową, dlatego też Minister Duch zobowiązał się do wystąpienia do Rządowego Centrum Legislacji o dopuszczenie do wydania takiej delegacji, zaznaczając jednak, powołując się na władczy urząd ministra, że jeżeli RCL nie wyrazi zgody to w gestii ministra pozostanie ustalenie sposobu wyłaniania ekspertów.

Zarówno Pani Poseł Dorota Niedziela, jak również prof. dr hab. Stefan Kasicki podkreślali, że kontrolę użytkownika w zakresie doświadczeń prowadzi powiatowy lekarz weterynarii, ekspert może w takiej kontroli uczestniczyć ale nie musi. Rola eksperta w kontroli jest określona w art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych. Powiatowy lekarz weterynarii jest odpowiedzialny za przeprowadzenie kontroli, ale w wypadku, gdyby samodzielnie nie był

w stanie ocenić dobrostanu zwierząt może zasięgnąć rady eksperta. Dotyczy to jednak wyjątkowych sytuacji, w których ze względu na złożoność procedur eksperymentalnych Powiatowy Lekarz Weterynarii nie jest w stanie samodzielnie ocenić sytuacji.

Uczestnicy spotkania podnosili również kwestię kwartalnego rozliczania się za pracę eksperta z ministerstwem, sugerowano, że jest to zbyt długi czas, a ekspert z własnych środków musi ponosić koszty dojazdu i pobytu związane z przeprowadzaną kontrolą. Minister odpowiedział, że rozliczenie wynagrodzenia eksperta będzie realizowane w oparciu o notę budżetową wystawioną przez powiatowego lekarza weterynarii. System wypłat kwartalnych ma się odbywać na podstawie przedstawienia w Ministerstwie zestawienia kosztów poniesionych w tym okresie w wyniku kontroli. Minister wyjaśnił, że rozliczanie każdej kontroli indywidualnie spowodowałoby, że budżet Ministerstwa byłby bardzo obciążony. Minister określił również, że koszty dojazdu i pobytu eksperta wynikające z prowadzonej kontroli na bieżąco będą pokrywane z budżetów Powiatowych Lekarzy Weterynarii. Minister przyznał jednak, że nie wie, jak dużymi budżetami dysponują te jednostki i zobowiązał się doinformować w tym zakresie (ponowna konsultacja z Ministrem Finansów oraz Inspekcją Weterynaryjną).

W chwili, gdy uczestnicy spotkania podjęli dyskusję nad Rozporządzeniem dotyczącym praktyk, szkoleń i staży Pani Poseł Dorota Niedziela ze względu na inne ważne obowiązki opuściła salę. Tymczasem dyskusja nad tym Rozporządzeniem wywołała najwięcej emocji wśród zaproszonych uczestników oraz najmniej rzeczowych odpowiedzi na zadawane pytania.

Pytania do Ministra powielaly się, lecz bez względu na to, czy zadawali je przedstawiciele Krajowej lub Lokalnej Komisji Etycznej, członkowie POLLASY, Inspektoratów Weterynaryjnych czy KSN odpowiedzi ze strony Ministerstwa w najlepszym wypadku były lakoniczne.

Zadającym pytania i zgłaszającym uwagi zarzucono między innymi, że źle interpretują przepisy ustawy i niepotrzebnie obawiają się konieczności przeszkolenia wszystkich pracowników. Zabrałam głos w dyskusji wykazując, że twórcy rozporządzeń nie znają treści ustawy, której dotyczą te rozporządzenia. Art. 20 i 21 Ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych i edukacyjnych, jednoznacznie określają konieczność odbycia szkoleń przez wszystkie osoby planujące procedury, przeprowadzające procedury, uczestniczące w procedurach z użyciem zwierząt, jak również uśmiercające zwierzęta w danym podmiocie i sprawujące opiekę nad zwierzętami, tym samym wszystkich pracowników podmiotów, których ta ustawa dotyczy. Z sali padało wiele pytań związanych z tą kwestią, ponieważ w świetle zmieniających się przepisów w dniu wejścia ustawy w życie (27 czerwca 2015 r) bez odbycia szkolenia nikt w Polsce nie będzie miał uprawnień, aby sprawować opiekę nad zwierzętami. Rozporządzenie (nadal nie ogłoszone) nie przewiduje bowiem okresu przejściowego ani też nie bierze pod uwagę doświadczenia, stażu pracy czy wykształcenia. Tylko KSN podnosił konieczność szkolenia olbrzymiej liczby studentów, którzy również są zobligowani do odbycia szkolenia, aby móc uczestniczyć w doświadczeniach z użyciem zwierząt oraz nabywać staż pracy. W świetle obowiązującej ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych, każdy student, który chciałby podjąć studia trzeciego stopnia i jako doktorant aplikować o grant, w którym byłby wykonawcą procedur z użyciem zwierząt doświadczalnych, niezwłocznie po podjęciu studiów magisterskich powinien odbyć szkolenie, aby jednocześnie zdobyć dwuletni staż w pracy ze zwierzętami. Uwaga ta pozostała bez komentarza ze strony Ministerstwa.

Podnoszono również problem tematyki szkoleń i czasu trwania poszczególnych paneli szkoleń, które w opinii zebranych nie są spójne i adekwatne do aktualnej wiedzy w danej dziedzinie. Ze względu na dużą ilość uwag dotyczących programu szkoleń, Minister prosił, aby nadal (do końca bieżącego tygodnia) przysyłać do Ministerstwa komentarze w tej kwestii, podkreślając jednocześnie, że ten program, jaki MNiSW opublikowało w projekcie rozporządzenia jest programem minimum, choć nie wyklucza się poszerzenia go.

Dyskusja na temat szkoleń trwała ponad półtorej godziny, ale opierała się głównie na zarzutach i uwagach osób zaproszonych na spotkanie, strona Ministerialna nie miała w tym temacie wiele do powiedzenia. Minister zobowiązał się wprowadzić do skonsultowania kwestii okresu przejściowego z RCL, ale podkreślił również, że ponieważ termin wejścia ustawy w życie zbiega się z terminem, w którym UE zobowiązuje Polskę do nowelizacji tych przepisów to niestety raczej nic nie da się zrobić. Na pytanie z sali, dlaczego ustawa czekała na opublikowanie dwa lata, które można było wykorzystać jako tzw. okres przejściowy, w czasie którego wszystkie pomioty mogłyby wcielić w życie wszystkie konieczne rozporządzenia, Minister nie udzielił odpowiedzi.

Jedynie konstruktywne komentarze Ministerstwa w temacie szkoleń dotyczyły doświadczeń rozpoczętych przed wejściem w życie ustawy. Minister poinformował, że zgodnie z art. 78 ustawy doświadczenia, na które została wydana zgoda przed dniem wejścia w życie ustawy przeprowadza się na podstawie dotychczasowych przepisów (*ustawy z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach*) nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2018 r, a zezwolenia indywidualne będą ważne w zakresie tych doświadczeń.

Ponadto Ministerstwo nie wypowiedziało się, co do formy szkoleń nie wykluczając i dopuszczając możliwości szkolenia eksternistycznego lub typu e-learning (w części teoretycznej szkolenia).

Spotkanie uzgodnieniowe zakończyła dyskusja nad projektem Rozporządzenia w sprawie Krajowej Komisji Etycznej do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach oraz lokalnych komisji etycznych do spraw doświadczeń na zwierzętach.

Uwaga KSN sugerująca wyznaczenie w Komisji 2 vice przewodniczących została odrzucona i wyjaśniona, że w opinii MNiSW ze względu na niewielką liczebność Komisji, jeden przewodniczący i jeden zastępca przewodniczącego powinni zapewnić prawidłowe funkcjonowanie Komisji.

W tej części spotkania poruszano również kwestie finansowania Komisji Etycznych i wynagradzania jej członków. Minister Duch wyjaśniał, że ponieważ koszt wynagrodzenia za pracę w Komisji został ustanowiony „na sztywno” i oszacowany na dotychczasowym poziomie to w takiej wysokości został on uwzględniony w Ocenie Skutków Regulacji do Ustawy. Koszt ten jest na poziomie aktualnych możliwości budżetowych, a Ministerstwo Finansów nie wyraziło zgody na zwiększenie kosztów. Jednocześnie Minister stwierdził, że Ustawa reguluje koszty związane z posiedzeniami Komisji Etycznych, w związku z czym koszty wynikające z wynajmu pomieszczeń, w których mają się odbywać posiedzenia Komisji Etycznych na podstawie umowy wynajmu mogą być ponoszone przez MNiSW.

Opracowała Małgorzata Kaczyńska (Członek Rady KSN)